

แนวคิดหลักอมตะวรรณคดีจีน

ความฝันในหอแดง

ชีว ชูหลุน¹

บทคัดย่อ

บทความนี้กล่าวถึงผู้มีชื่อเสียง 5 ท่านในวงการหงเสวีย (Hōngxué) หรือ การศึกษาวิจัยเรื่องหงโหลวเมิ่ง (Hōnglómèng ความฝันในหอแดง) ซึ่งเป็นนวนิยายที่เป็นอมตะวรรณคดีจีนเรื่องหนึ่ง เป็นการนำเสนอแนวคิดหลักของนวนิยาย ตามทัศนะของหวาง กั๋วเหว่ย ไช่หยวนเคย์ หูฉี้อ โจวรุ่ซาง และ เฟิงเจียง ผู้เขียนบทความนี้เห็นด้วยกับทัศนะของเฟิงเจียงที่เห็นว่า ความฝันในหอแดง เป็นวรรณกรรมที่มีนัยการเมืองแฝงอยู่ แต่ไม่ใช่เรื่องการเมือง

ย้อนหลังไปประมาณ 260 ปีก่อน ความฝันในหอแดง อมตะวรรณคดียิ่งใหญ่ของจีนและของโลกได้กำเนิดขึ้นในบรรณพิภพ วรรณคดีเรื่องนี้เป็นสมบัติล้ำค่าของประชาชาติจีน ในฐานะวรรณกรรมที่เป็นตัวแทนแสดงถึงพัฒนาการที่สูงสุดของแห่งวรรณกรรมคลาสสิกของจีน ความฝันในหอแดง สมบูรณ์พร้อมด้วยวรรณศิลป์ด้านกลวิธีการประพันธ์และด้านเนื้อเรื่อง วรรณคดีเรื่องนี้สะท้อนสภาพสังคมในยุคนั้นไว้อย่างลึกซึ้งเสนอภาพชีวิตผู้คนหลากหลายระดับ หลากหลายแง่มุม ความฝันในหอแดง เป็นการบูรณาการความคิดและศิลปะการประพันธ์เข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างสนิทยางามจนได้ชื่อว่าเป็นสารานุกรมฉบับยิ่งใหญ่ของสังคมปลายยุคศักดินาของจีน

วรรณคดีอมตะเรื่องนี้นับแต่ถือกำเนิดขึ้นมาก็ชักนำไปให้มีการวิจัยวิจารณ์มาโดยตลอดเป็นเวลากว่าร้อยปี การวิจัยวิจารณ์เป็นไปอย่างกว้างขวางลึกซึ้งทั้งในประเทศและนอกประเทศจีน จึงกลายเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งซึ่งรู้จักกันในนามว่า “หงเสวีย”

¹ ศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะวิชาภาษาเอเชียตะวันออก มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน

หรือ “หงโหลววิทยา”² ขึ้น เนื้อหาการศึกษาวิจัย “หงเสวีย” หรือ “หงโหลววิทยา” นั้น กว้างขวางลึกซึ้ง ครอบคลุมแนวคิดหลักของเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร นัยที่แฝงเร้น อรรถรสในบทกวี ตัวละครแต่ละตัว รวมทั้งต้นฉบับ จนแม้เจ้าของบทประพันธ์ที่แท้จริง ก็มีผู้แสดงข้อกังขา ผู้วิจัย “หงเสวีย” มีทั้งนักวิชาการและศิลปินสาขาต่างๆ นักปราชญ์ นักการเมือง ข้าราชการและผู้อ่านทั่วไปซึ่งได้เข้าร่วมวิจัยวิจารณ์อย่างอุหนะนาฬาคั่ง มาเป็นเวลากว่าร้อยปี แต่ถ้าวัดไป *ความฝันในหอแดง* นั้นถ้านับรวม “จื่อเยียนใจ” คนสนิทผู้มีชีวิตร่วมสมัยกับเฉาเสวียฉินซึ่งได้เริ่มวิจัยวรรณกรรมเรื่องนี้ตั้งแต่สมัยที่เฉาเสวียฉินยังมีชีวิตอยู่แล้ว ก็นับได้ว่ามีกรวิจัยมากกว่า 200 ปี เพียงแต่ในสมัยนั้น ยังไม่มีคำว่า “หงเสวีย” เท่านั้น

สำหรับชาวจีนแล้ว *ความฝันในหอแดง* ไม่ได้เป็นเพียงนวนิยายธรรมดาเรื่องหนึ่ง แต่เป็นปริศนาซับซ้อนซึ่งแฝงเร้นอยู่มากมาย ชวนให้ขบคิดและค้นหาคำตอบ และนี่คืออ่อเกิดของ “หงเสวีย” กว่าร้อยปีมานี้จนปัจจุบัน บรรดาชาว “หงเสวีย” ทั้งหลายได้ ค้นคว้าและได้แย้งปริศนาต่าง ๆ ที่แฝงเร้นอยู่ในวรรณคดีเรื่องนี้มาอย่างต่อเนื่อง บางท่าน พยายามให้กับการศึกษาค้นคว้าหาคำตอบเหล่านั้นตลอดชีวิต งานเขียนประเภท “หงเสวีย” ทอยออกมามากมายนับไม่ถ้วน บางคำถาม บางปริศนาที่เชื่อกันว่าได้ข้อยุติแล้ว ก็ต้อง รื้อฟื้นค้นคว้าวิจัยกันใหม่ เพราะมีการค้นพบข้อมูลหรือมีมุมมองใหม่เกิดขึ้น เหม่าเจอตง เคยกล่าวไว้ว่า “*ความฝันในหอแดง*” เป็นวรรณกรรมคลาสสิกที่ดีเด่นที่สุดของจีน *ความฝันในหอแดง* ถือกำเนิดขึ้นในบรรณพิภพได้กว่า 200 ปีแล้ว แต่จนบัดนี้ก็ยัง ไม่สามารถทำความเข้าใจกันอย่างทะลุปรุโปร่ง ยังไม่สามารถเข้าใจกันอย่างถูกต้อง แท้จริง แสดงถึงความยากความซับซ้อนของปัญหา ” แต่อะไรเล่าคือปริศนาที่ผู้คนทุ่มเท ค้นหาคำตอบตลอดมามิรู้เลิกรา ถ้าจะพูดก็พูดได้ว่าแทบทุกเรื่อง ทุกเหตุการณ์ กวีนิพนธ์ แทบทุกบททุกตอนในเรื่องล้วนแฝงนัยสำคัญในสายตาของชาว “หงเสวีย” ทั้งสิ้น

² 红学 Hóngxué หงเสวียในภาษาจีนแปลตรงตัวว่า ศาสตร์แดง เป็นที่ขากจะเข้าใจในภาษาไทย จึงได้แปลเป็น หงโหลววิทยา เพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น

อีกทั้งชีวิตประวัติของตัวผู้แต่งเอง รวมถึงข้อเขียนใจผู้เขียนคำวิจารณ์ร่วมสมัยกับเขาเสวียฉินนั้นเป็นใคร มีความสัมพันธ์อย่างไรกับเขาเสวียฉิน ก็ยังคงเป็นปริศนาที่ขบไม่แตกจนทุกวันนี้ โดยที่ต่างคนก็ต่างมองไปคนละแง่คนละมุม ยกที่จะนำมาจระไนได้ครบถ้วน และก็ไม่อาจจะจระไนได้ครบถ้วนในบทความเดียว ดังนั้น บทความนี้จะกล่าวถึงเฉพาะแนวคิดหลักของ *ความฝันในหอแดง* ว่าคืออะไร ซึ่งก็เป็นปริศนาหนึ่งที่ชาว “หงเสวีย”ทั้งหลายให้ความสนใจอย่างกว้างขวาง และมีการวิจัยวิจารณ์ได้แย้งกันมาเป็นเวลาช้านาน

เกี่ยวกับแนวคิดหลักของ *ความฝันในหอแดง* ว่าคืออะไร เขาเสวียฉิน ต้องการบอกอะไรแก่ผู้อ่านนั้น มีการวิเคราะห์วิจัยกันอย่างกว้างขวาง มีมุมมองและทัศนะหลากหลายที่แตกต่างกันอย่างตรงกันข้าม สมกับที่ หลู่ซวี่นักรวณคดี นักคิดและนักปฎิวัติผู้ยิ่งใหญ่ของจีน ได้วิเคราะห์ไว้อย่างลึกซึ้งว่า *ความฝันในหอแดง* นั้น “นักศึกษาสำนักขงจื๊อมองเห็น‘อี้’ (易 Yi³) นักศึกษาตามองเห็นความใคร่ (淫 Yin) นักรวณศิลป์มองเห็นความร้อยรัดผูกพัน นักปฎิวัติมองเห็นการต่อต้านแมนจู นักแพร่ข่าวมองเห็นเบื้องหลังความลับในราชสำนัก” ซึ่งความจริงก็เป็นดังที่หลู่ซวี่นักรวณคดีได้

ก่อนอื่น เรามาดูแนวคิดของหวางกั๋วเหว่ย⁴ (1887-1927) นักวิชาการท่านแรกที่น่าหลักปรัชญาและทฤษฎีสุนทรียศาสตร์มาวิเคราะห์ *ความฝันในหอแดง* ท่านใช้ทฤษฎีโสภณาภุกรรมของArthur Schopenhauer(1788-1860) นักปรัชญาชาวเยอรมันที่ได้ชื่อว่าเป็น “นักปรัชญาที่มองโลกในแง่เศร้าหมอง (Pessimistic)” มาอธิบายแก่นสำคัญของวรรณกรรมเรื่องนี้ เพราะฉะนั้น แนวคิดหลักของ *ความฝันในหอแดง* ในทัศนะของหวางกั๋วเหว่ย คือเป็นวรรณกรรมโสภณาภุกรรมที่แสดงถึงความทุกข์ของชีวิตและแสดงถึงการแสวงหาหนทางหลุดพ้นของมนุษย์ “เป็นโสภณาภุกรรมซ้อน

³ หนังสือคัมภีร์โบราณ ที่รวมความเชื่อของคนจีนโบราณไว้ เช่นการตรวจดวงชะตา การเชื่อเรื่องนุพกรรม เป็นต้น
 อี ในที่นี้หมายถึงการมองเห็นชะตากรรม เป็นเรื่องนุพกรรม

⁴ นักรวณคดี นักประวัติศาสตร์ นักปรัชญา นักอักษรศาสตร์โบราณและโบราณคดีจีนในสมัยปลายราชวงศ์ชิง

โสภนาฏกรรม” หวางกั๋วเหว่ยเชื่อว่าอันว่ามนุษย์นั้น ย่อมมีกิเลส มีความทะยานอยากใคร่ได้ เมื่อความทะยานอยากใคร่ได้นั้น ไม่อาจตอบสนองความต้องการก็ย่อมเป็นทุกข์ ในสายตาของหวางกั๋วเหว่ย โสภนาฏกรรมของตัวละครนั้น เป็นสิ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ เขาเห็นว่า *ความฝันในหอแดง* ต้องการสอนให้คนรู้ถึงหนทางแห่งการหลุดพ้น และได้ชี้ให้เห็นถึงสาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้ชีวิตเป็นทุกข์ว่า อันความทุกข์นั้นมีต้นตอมาจากตนเอง จะหลุดพ้นจากทุกข์ได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับตนเอง แต่ทศนะของหวางกั๋วเหว่ยก็มีผู้ไม่เห็นด้วยอยู่มาก ทั้งนี้เพราะเห็นว่า หวางกั๋วเหว่ยผูกมัดความคิดตัวเองด้วยทฤษฎีของ Arthur Schopenhauer จนเกินไป เพราะทฤษฎีดังกล่าวไม่ตรงกับเรื่องราวของ *ความฝันในหอแดง* ชุนอี้หมิงได้กล่าวไว้ในบทความ “แนวคิดและสำนักวิจัย *ความฝันในหอแดง*” ว่าไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับทัศนะที่ว่า *ความฝันในหอแดง* เป็นวรรณกรรมประเภทโสภนาฏกรรมที่แสดงถึงความทุกข์ของชีวิต เพราะความจริงนั้น *ความฝันในหอแดง* ได้ให้ภาพการมองชีวิตในแง่ดีด้วย แม้ว่าจะเป็นแง่ดีที่ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ วรรณกรรมเรื่องนี้เราไม่ได้สัมผัสถึงความทุกข์เพียงอย่างเดียว เรายังสัมผัสถึงความสุขความเบิกบานสำราญในวรรณกรรมเรื่องนี้ด้วย ภาพอุทยานด้ากวานหยวนชวนชักผู้คนให้ใฝ่ฝันหา ทำให้คนเราลืมความกังวลและความทุกข์ไปได้

อีกทัศนะหนึ่ง คือทัศนะที่เห็นว่า *ความฝันในหอแดง* เป็นนวนิยายการเมือง ไม่ใช่เรื่องความรัก เป็นการเมืองในยุครัชสมัยจักรพรรดิคังซี โดยเห็นว่าเจ้าของนวนิยายเรื่องนี้ เป็นผู้ยึดมั่นในเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ของตนซึ่งเป็นชาวจินฮั่นที่ต่อต้านราชวงศ์ชิง แนวคิดหลักของ *ความฝันในหอแดง* จึงแฝงนัยศตุดิถีลัทธิราชวงศ์หมิงที่ถูกล้มล้างไปและเปิดโปงความเลวร้ายของราชวงศ์ชิง ทัศนะดังกล่าวมี ไช่หยวนเหย่⁵ (1868-1940) นัก“หงเสวีย” ชื่อตั้งอีกท่านหนึ่งเป็นตัวแทน แต่ทัศนะนี้ถูกวิพากษ์วิจารณ์

⁵ นักวิชาการในสมัยปลายราชวงศ์ชิง เคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีศึกษาในรัฐบาลก๊กมินตั๋งและเคยเป็นอธิการบดีของมหาวิทยาลัยปักกิ่ง

จากนัก“หงเสวีย”จำนวนมาก โดยเห็นว่าข้อบกพร่องของทัศนะนี้อยู่ที่พยายามที่จะเทียบเคียงตัวละครในเรื่องว่าตรงกับบุคคลใดในประวัติศาสตร์ เช่นมีการวิเคราะห์ว่า เจี้ยเป๋ายวี่คือย่งเหิง (胤禔 Yǐngréng) รัชทายาทในสมัยจักรพรรดิถังซี ส่วนหลินไต้ยวี่คือจูจู่ฉา (朱竹垞 zhūzhúchá)⁶ ทันซุนคือสวีเจี้ยนอาน (徐健庵 Xú Jiànān) หวางซีเฟิงคือยู่หัวจู้ (余国柱 Yú Guózhù) เป็นต้น นักวิชาการส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดนี้ และวิธีเทียบเคียงอย่างนี้ เพราะห่างไกลกับเนื้อหาและภาพลักษณ์ของตัวละครในเรื่องเป็นคนละเรื่องกันทีเดียว โดยไม่แยกความแตกต่างระหว่างประวัติศาสตร์กับวรรณกรรม ซึ่งจริง ๆ วิธีการเทียบเคียงของนักวิชาการที่มีทัศนะดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็นการจับแพะชนแกะ ขาดความน่าเชื่อถือ เป็นต้นว่า ในนวนิยายเรื่องนี้ มีคำว่า “หง” ซึ่งหมายความว่า “สีแดง” มากมาย ก็เหมาะสมสรุปง่าย ๆ ว่า คำว่า “หง” นั้นหมายถึงราชวงศ์หมิง เพราะจักรพรรดิราชวงศ์หมิงแซ่ จู (朱 Zhū) ซึ่งหมายถึง สีแดง แม้กระทั่งที่ เจี้ยเป๋ายวี่ ชอบอะไรต่าง ๆ ที่เป็นสีแดง ก็ยืนยันข้าง ๆ คู ๆ ว่า หมายถึง “ชื่นชอบวัฒนธรรมของชาวฮั่น” เป็นต้น

หูฉือ⁷ (1891-1962) นัก“หงเสวีย”ผู้มีชื่อเสียงมากอีกท่านหนึ่ง ได้เสนอทัศนะว่า แนวคิดหลักของ *ความฝันในหอแดง* คือ อัตประวัติของผู้เขียนเองซึ่งเฉาเสวียจินนำเอาประวัติและเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับวงศ์ตระกูลของเขาเองมาแต่งเป็นนวนิยายเรื่องนี้ หูฉือศึกษาค้นคว้าความเป็นมาของครอบครัวตระกูลเฉาเสวียจิน ด้วยวิธีสืบประวัติความเป็นมาของตัวผู้เขียนและสรุปได้ความสำคัญ 6 ประการดังนี้ 1. เฉาเสวียจินเป็นผู้แต่งเรื่อง *ความฝันในหอแดง* 2. เฉาเสวียจินเป็นหลานของเฉาหยิน เป็นลูกของเฉาฝู 3. เฉาหยินถึงแก่กรรมในรัชศก ที่ 51 ของจักรพรรดิถังซี เฉาเสวียจินคงจะเกิดในช่วงก่อนหน้าหรือหลังช่วงนี้เล็กน้อย 4. ในยุคที่ตระกูลเฉารุ่งเรืองที่สุดนั้น เคยรับเสด็จจักรพรรดิถังซีถึง 4 ครั้งด้วยกัน ต่อมาภายหลัง ตระกูลเฉาเริ่มเสื่อมโทรมลง นับว่า

⁶ จูจู่ฉา สวีเจี้ยนอาน ยหวิหัวจู้ ส่วนเป็นบุคคลสำคัญในราชสำนักชิง

⁷ นักวิชาการมีชื่อ เคยดำรงตำแหน่งทูตประจำสหรัฐอเมริกาของรัฐบาลก๊กมินตั๋ง เคยเป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัยปักกิ่ง

เพราะถูกริบราชบาตรเนื่องจากเป็นหนี้พระคลังหลวงจำนวนมหาศาล 5. เมาเสวียนินลงมือเขียน *ความฝันในหอแดง* ภายหลังจากที่บ้านแตกสาแหรกขาดแล้ว ซึ่งก็ประมาณช่วงต้นรัชกาลจักรพรรดิเฉียนหลง จนถึงประมาณปีที่ 30 ที่เฉียนหลงขึ้นครองราชย์ 6. *ความฝันในหอแดง* เป็นอัตประวัติของตัวผู้เขียนเองที่ใช้กลวิธีการแต่งโดย “อำพรางเรื่องจริงไว้” ใช้ “โวหารแปลงกับสำนวนชาวบ้าน” ในการผูกเรื่องเพื่อหลีกเลียงราชภัย “เจี๋ยเป่ายูวี่” กับ “เจินเป่ายูวี่” ตัวละครเอกในเรื่องแท้จริงแล้วคือตัวเมาเสวียนินเอง คฤหาสน์ตระกูลเจี๋ยกับคฤหาสน์ตระกูลเจิน ในเนื้อเรื่องก็คือคฤหาสน์ของตระกูลเจา ทักษะของหูถื่อแม้จะเป็นที่ยอมรับของนักอ่านทั่วไป แต่ก็มีความไม่เหมือนกันที่ไม่เห็นด้วยกับวิธีวิเคราะห์ของเข เพราะเห็นว่าการตีประวัติผู้เขียนนั้นไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ของนวนิยาย นักวิชาการบางท่านเสนอว่า ถ้าใครรู้จริงว่า *ความฝันในหอแดง* นั้นพูดถึงอะไรคุณก็ต้องไปอ่านเอง อีกทั้งเห็นว่าวิธีของหูถื่อก็ไม่ได้มีค่าไปกว่าวิธีของไซ่หฺว่นเหย่แต่อย่างใด นักวิชาการอีกจำนวนหนึ่งไม่เห็นด้วยกับทักษะของหูถื่อที่ว่า *ความฝันในหอแดง* เป็นอัตประวัติของตัวผู้ประพันธ์เอง ด้วยเห็นว่านวนิยายมีใช้ประวัติศาสตร์ นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ก็มีใช้ประวัติศาสตร์เช่นกัน ถ้าอยากรู้ว่าอะไรใน *ความฝันในหอแดง* มีทางเดียวเท่านั้นก็คือต้องไปอ่าน *ความฝันในหอแดง* นักวิชาการผู้มีชื่อเสียงที่มีทักษะคล้ายคลึงกับหูถื่ออีกท่านหนึ่ง ซึ่งจะละเลยไม่พูดถึงไม่ได้คือ ยฺหวี่ผิงปั่ว⁸ (1900-1990) ยฺหวี่ผิงปั่ว ก็มีความเห็นว่า *ความฝันในหอแดง* เป็นอัตชีวิตของเมาเสวียนินเอง แต่ที่แตกต่างไปจากหูถื่ออยู่บ้างก็ตรงที่ ยฺหวี่ผิงปั่ว ยังเห็นว่า วรรณกรรมชิ้นนี้เป็นนวนิยายเชิงอัตประวัติ

พูดถึงวงการ “หงเสวียน” บุคคลที่จะหลีกเลี่ยงไม่พูดถึงไม่ได้คือ โจวหฺงซาง⁹ (1918-) ศาสตราจารย์ผู้ได้ชื่อว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญที่โดดเด่นที่สุดในวงการ “หงเสวียน” ในปัจจุบัน

⁸ นักวรรณคดี กวีและนักวิจัยหงเสวียนที่มีชื่อของจีน

⁹ นักวิจัยหงเสวียนที่มีชื่อเสียงที่สุดของจีนในปัจจุบัน

ท่านเสนอว่าแนวคิดหลักของ *ความฝันในหอแดง* คือต้องการสะท้อนวัฒนธรรม (จีน) หลากหลายด้านซึ่งลึกซึ้งยิ่งนักท่านเป็นทั้ง นักคิด กวี นักเขียน นักสังคมศาสตร์ ในความเห็นของโจวหู่ซาง เจาหู่ฉินนั้นเป็นพหุสูตรที่มีความรอบรู้กว้างขวาง เป็น นักจิตวิทยา นักคติชนวิทยา นักกฎหมาย ผู้เชี่ยวชาญในการวางแผนอุทยาน นักออกแบบเสื้อ นักดนตรี และนักการแพทย์ เป็นต้น ความเป็นพหุสูตรของเจาเสวียฉิน สะท้อนให้เห็นครบถ้วนสมบูรณ์ใน *ความฝันในหอแดง* ผู้อ่านจะพบบทกวีรูปแบบต่างๆ เครื่องแต่งกายลักษณะต่างๆของตัวละครในเรื่อง ซึ่งบรรยายไว้อย่างละเอียด สำหรับยาหลากหลายชนิด ประเพณี พิธีกรรม เทศกาลฯลฯ โดยเฉพาะการบรรยายภาพอุทยานด้ากวนหยวน วิมานบนดินในหน้ากระดาน ถือว่าเป็นอัจฉริยะในการจินตนาการอันยากจะหาใครเสมอเหมือน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเจาเสวียฉินนั้น เป็นทั้ง กวี นักประพันธ์ และจิตรกร จึงสามารถบูรณาการทักษะเหล่านี้เข้าไว้ด้วยกัน โจวเห็นว่านวนิยายที่พหุสูตรอย่างท่านประพันธ์ขึ้นมาจึงไม่เป็นเรื่องแปลกที่ได้รับความนิยมว่า “สารานุกรม” แม้ *ความฝันในหอแดง* จะเป็นเรื่องราวของความรุ่งเรืองและตกอับ การพบพานและการพลัดพรากของครอบครัวตระกูลหนึ่งที่เป็นแก่นเรื่อง แต่โดยเนื้อแท้แล้ววรรณกรรมชิ้นใหญ่ชิ้นนี้ได้เสนอเรื่องราวที่สะท้อนถึงศีลธรรมและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาชาติจีนให้โลกได้รู้จัก

เฟิงฉีฉิง นัก “หงเสวีย”ผู้มีชื่อเสียงแห่งยุคที่เคียงบ่าเคียงไหล่คู่กับโจวหู่ซางเห็นว่าวรรณกรรมเรื่องนี้เป็นวรรณกรรมที่มีนัยทางการเมืองที่เข้มข้นถึงจริง แต่ไม่ใช่เรื่องการเมือง *ความฝันในหอแดง* เป็นนวนิยาย แนวคิดหลักของ*ความฝันในหอแดง* อยู่ที่การแสดงอุดมการณ์ของผู้ประพันธ์ต่อการดำรงชีวิต อุดมการณ์ของผู้ประพันธ์ที่ต้องการบอกว่าคนเรานั้นควรจะทำอย่างไรบนหนทางอย่างไรจึงจะถูกต้อง คนเราควรจะมีมั่งมีอย่างไรต่อความรัก อุดมการณ์ที่บริสุทธิ์สดใสนั้น คือ มิตรภาพ ความรักและความเสมอภาคระหว่างคนด้วยกัน *ความฝันในหอแดง* เป็นความสะท้อนสะท้อนใจต่อชะตาชีวิตและการทวนทบทวนอดีตที่ทุกข์ทรมาน เป็นโศกนาฏกรรมที่ผู้รู้ใจต้องประสบความหายนะ เป็นการรำลึกถึงจิตใจที่เคยร้อยรัดผูกพันต่อกันตลอดชั่วชีวิตนิรันดร์

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าทัศนะเกี่ยวกับแนวคิดหลักของ *ความผันในหอแดง* นั้นมีหลากหลายสมดังที่หลู่ชวี่นได้กล่าวไว้ บทความนี้ได้แนะนำแนวคิดหลักของ นัก “หงเสวีย” เพียง 5 ท่าน ซึ่งทัศนะของทั้ง 5 ท่านนี้สามารถเป็นตัวแทนทัศนะของ คนส่วนใหญ่ในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามผู้เขียนบทความนี้ค่อนข้างเห็นด้วยกับทัศนะ ของศาสตราจารย์เฟิงเฉิงยี่ที่เห็นว่า *ความผันในหอแดง* เป็นวรรณกรรมที่มีนัยการเมือง แฝงอยู่แต่ไม่ใช่เรื่องการเมือง *ความผันในหอแดง* เป็นนวนิยายที่มีศิลปะการประพันธ์ที่ สูงเลิศ ผู้เขียนจึงใคร่เสนอรายละเอียดที่เฟิงเฉิงยี่ได้วิเคราะห์ไว้ดังนี้

ก่อนอื่นมาดูว่าที่เฟิงเฉิงยี่บอกว่า *ความผันในหอแดง* เป็นวรรณกรรมที่มีนัยการเมือง แฝงอยู่นั้นเป็นอย่างไร เฟิงเฉิงยี่วิเคราะห์ไว้ว่า *ความผันในหอแดง* นั้น ได้โจมตีเหตุการณ์ สำคัญๆ ในแง่การเมืองและแง่สังคมในราชสมัยคังซี ของจีนและเขียนลงอย่างรุนแรง ถ้าจะพูดให้ตรงเป่าก็คือ เจาเสวียฉินได้สะท้อนให้ผู้อ่านเห็นถึงภาพรวมความขัดแย้ง ในสังคมในยุคจักรพรรดิ 3องค์ดังกล่าว ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ ความคิด วิถีชีวิต ระบบราชการ กฎหมาย ปัญหาสตรีและชนบทประเพณี เป็นต้น แต่ภาพสะท้อนเหล่านี้ ผู้ประพันธ์ได้ใช้กลวิธีในการนำเสนอด้วยศิลปะการประพันธ์อันยอดเยี่ยมเฟิงเฉิงยี่เห็นว่า *ความผันในหอแดง* เป็นนวนิยายที่สร้างตัวละครที่เป็นแบบฉบับไว้หลากหลาย ตัวละคร เหล่านี้ได้รวมเอาภาพลักษณ์ของยุคสมัยที่กำลังมีการเปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ ไว้ในตัว ซึ่งมีทั้งภาพลักษณ์แบบเก่าของค่านิยมที่ยึดถือกันมาเป็นขนบ และภาพลักษณ์ใหม่ที่มีความคิดและพฤติกรรมที่ด้านขนบเก่า ภาพลักษณ์ของตัวละครแบบหลังนี้ ได้แก่ เจียเป่าอี้ กับหลินไต้ยวี่ นอกจากนี้ เฟิงเฉิงยี่ยังเห็นว่า มีเหตุการณ์มากมายใน *ความผันในหอแดง* ที่เป็นภาพสะท้อนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในครอบครัวของผู้ประพันธ์ แต่ถึงกระนั้น ก็ตาม *ความผันในหอแดง* ก็ไม่ใช่เรื่องราวของตระกูลเจา ยิ่งกว่านั้นยังไม่ใช่ประวัติชีวิต ของเจาเสวียฉินผู้เป็นเจ้าของบทประพันธ์ ถ้าจะว่ามีก็เพียงส่วนน้อยเท่านั้น ไม่ใช่ ทั้งหมด

แนวคิดหลักในทัศนะของเฟิงเจียงซึ่งได้กล่าวไว้แล้วข้างต้นนั้น เฟิงเจียงเห็นว่า ผู้ประพันธ์ฝากความหวังไว้กับอุดมการณ์อันงามหรู เปี่ยมล้นด้วยความรักเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน มีจิตใจที่บริสุทธิ์ต่อความรัก ให้ความเอาใจใส่ชะตากรรมของสตรีอย่างยิ่งยวด ให้ความรักกับความเสมอภาคแก่เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน รังเกียจและหลีกเลี่ยงความชั่วทั้งหลายทั้งปวง โศกนาฏกรรมความรักระหว่างหลินไต้ยู่กับเจี๋ยเป่ายู่ใน *ความฝันในหอแดง* เป็นโศกนาฏกรรมที่สะท้อนจิตวิญญาณของผู้คน เป็นโศกนาฏกรรมที่ปลูกจิตสำนึกแห่งความเป็นคนของผู้คน วรรณกรรมเรื่องนี้เป็นวรรณกรรมโศกนาฏกรรมความรักที่ปรากฏขึ้นในยุคที่วรรณกรรมคลาสสิกของจีนพัฒนามาถึงจุดสูงสุด เป็นโศกนาฏกรรมที่สะท้อนให้เห็นชีวิตสังคมยุคใกล้ของจีน¹⁰ ที่ส่งผลกระทบต่องานในยุคต่อมาอย่างลึกซึ้ง แต่โศกนาฏกรรมดังกล่าวก็ไม่ใช่เนื้อหาทั้งหมดของ *ความฝันในหอแดง* ดังนั้น ถ้าจะลงความเห็นว่าวรรณกรรมเรื่องนี้เป็นวรรณกรรมประเภทโศกนาฏกรรม ก็ยังไม่ถูกต้อง เพราะเป็นการมองภาพ *ความฝันในหอแดง* อย่างตื้นเขินและด้านเดียว เฉลียวจินผ่านชีวิตทุกข์สุขร้อนหนาวมาแล้วอย่างโชกโชน เขาจึงมองชีวิตได้อย่างทะลุปรุโปร่ง เขาฝากความหวังไว้กับอุดมการณ์อันสวยหรู ซึ่งเขาเล็งเห็นถึงในอนาคตกาลอันยาวไกล ไม่ว่าจะในแง่ความคิดหรือในแง่ศิลปะการประพันธ์ เฉลียวจินก็อยู่เหนือยุคสมัยในเวลานั้น ความคิดของเฉลียวจินที่สะท้อนใน *ความฝันในหอแดง* เป็นความคิดประชาธิปไตยทุนนิยมที่กำลังจะแตกหน่อ เป็นความขัดแย้งกับอิทธิพลอำนาจศักดินาที่ล้าหลัง และนี่แหละคือนัยความก้าวหน้าของสังคมที่แฝงอยู่ในวรรณกรรมเรื่องนี้ และแน่นอนอุดมการณ์ดังกล่าวยังเป็นอุดมการณ์ที่เลื่อนรางไม่ชัดเจน ซึ่งก็สอดคล้องกับยุคสมัยที่กำลังแปรเปลี่ยนจากสังคมศักดินานิยมสู่ยุคทุนนิยมอย่างช้า ๆ และเปรียบเสมือนกระจกเงาที่สะท้อนถึงความเปลี่ยนแปลงอย่างอ้อมๆ เบียดๆ ของโครงสร้างเศรษฐกิจภายในสังคมศักดินานิยม ถ้าไม่ยอมรับหรือไม่สามารถเข้าใจ

¹⁰ หมายถึงสังคมจีนในยุคปลายราชวงศ์ชิง

ลักษณะพิเศษของประวัติศาสตร์ช่วงนี้ ก็ย่อมยากที่จะอ่าน “ความฝันในหอแดง” ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ได้

ดังได้กล่าวไว้แล้วว่า *ความฝันในหอแดง* เป็นประจักษ์สารานุกรมเล่มใหญ่ มีปริศนามากมายที่ยังต้องค้นหาคำตอบ หงโหลววิทยาคือเป็นวิทยาการที่แพร่หลายไปหลากหลายประเทศ มีผู้ศึกษาวิจัยค้นคว้ามากมายมาจนถึงทุกวันนี้ แต่โดยที่ผู้เขียนบทความนี้ ไม่ได้ศึกษาวิจัยค้นคว้าในด้านนี้โดยตรงจึงทำได้เพียงแนะนำความเป็นไปของการวิจัยค้นคว้าของท่านผู้รู้ต่อผู้อ่าน วัตถุประสงค์ก็เพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมจีนและเพื่อโน้มน้าวท่านที่สนใจในวรรณคดีอมตะเรื่องนี้ให้เข้าร่วมค้นหาคำตอบของปริศนาต่าง ๆ ที่ยังหาคำตอบไม่ได้หรือยังไม่ยุติกันไป

บรรณานุกรม

胡适等著《名家正解红楼梦》. 北京出版社出版集团 2007. 1 版

苗怀明著《风起红楼》北京. 中华书局 2006. 4 版

周汝昌著《红楼十二层》. 太原. 书海出版社 2005. 1 版

闵虹主编《百年红学》. 北京. 文化艺术出版社 2007. 12 版

陈维昭著《红学通史》. 上海. 上海人民出版社 2005. 9 版

ABSTRACT

The main concept of Dream of the Red Chamber

This paper introduces five renowned Chinese scholars in Hóngxué or the studies on Hónglóumèng, one of the most famous classical Chinese novels. It focuses on the main concept of the novel analyzed by Wáng Guówéi, Cài Yuánpéi, Hú Shì, Zhōu Rǔchāng and Féng Qiáng. The author of the paper agrees with Féng Qiáng who said that Hónglóumèng is a literary work with political implications, but it certainly is not a work on politics.